

Folkekirken på St. Hanshaugen

ST. HANSHAUGEN SOKN, GAMLE AKER & LOVISENBERG KIRKER

«JUL I STALLEN»

Adventstiden i 2020 er ikke som i andre år. Korona-pandemien har satt sine dype spor også for hvordan adventstiden markeres i kirkene i Oslo ved at det ikke kan arrangeres innendørs arrangementer, heller ikke gudstjeneste. – Fortsatt er det et håp om at det åpnes opp og at det kan feires gudstjeneste fjerde søndag i advent, og vi planlegger for gudstjenester på julaften, men det vites ennå ikke. I denne situasjonen har staben i vår menighet, etter at menighetsrådet både ga sin tilslutning til ideen og ga de nødvendige økonomiske rammene, igangsatt et prosjekt som menighetsrådsleder Kirsten har kalt «Jul i stallen».

Kirkesenteret i Akersbakken 30 består av tre bygninger, selve hovedbygningen hvor kontorene befinner seg, til høyre for denne er kirkesalen, som ikke kan sees fra fortauet, og til venstre en bygning som bare kalles «stallen». Hovedbygningen og stallen er forbundet med en svalgang. Stallen er historisk et bygg som inneholdt både en stall, et bryggerhus, lager og høyloft. Vår nye sokneprest Roger, se artikkel om innsettelse nedenfor, kan fortelle at da menigheten kjøpte Akersbakken 30 for mer enn 20 år siden, og han den gang var menighetsrådsleder, var alt dette fortsatt intakt, både stall-konstruksjon og jerngryta i bryggerhuset hvor man kokte vann for å vaske klær, stod der som tidligere. I dag

er stallen pusset opp og Pilegrimscenter Oslo har nå sine lokaler her. Men på høyloftet, med inngang fra fortau, har nå staben laget en installasjon, en julekrybbe! Julekrybben inneholder foruten den hellige familie både gjeterne og dyr, også halm er med og en stor Betlehem-stjerne. «– Jesus-barnet kan vi jo ikke sette inn riktig ennå!» forteller sokneprest Roger smilende med henvisning til at det ennå er noen dager til julaften. Julekrybben er vakkert lyssatt og er en påminnelse om julens budskap i en travel og annerledes adventstid. Når vi ikke kan samles inne i kirkene våre, bringer vi julens fortelling ut til alle forbigående på fortauet!

FAKTABOKS

JULETRE I PARKEN

Ikke bare har staben laget julekrybbe i kirkesenteret i Akersbakken 30. Ideen med å sette opp et stort juletre i den lille parken mellom kirkesenteret og Gamle Aker kirke har også kommet opp. Bydelen var umiddelbart begeistret for ideen, og mens bydelen skaffet både fundament og lys til treet, sørget menigheten for tre og stjerne.

(Fra oppsetting av juletre: Sokneprest, representanter for bydelen/Braathen, trosopplærere og pilgrimsprest.)

Stjernen i toppen av det om lag 6 meter høye treet er en såkalt «Herrnhuter-stjerne», i dag i Tyskland men også i Norge en stadig mer populær stjerne i både private hjem og på offentlige plasser.

Historien bak det å henge opp stjerner i hjemmet i adventstiden, Betlehems-stjerner, ser vi i Norge fra 1930-tallet av, mens det startet noe før i Sverige. Tradisjonen tilskrives imidlertid gjerne Herrnhuterne som kan vise til en tradisjon med å lage geometriske advents- og julestjerner tilbake til tidlig 1800-tall, den gang laget og brukt på skoler også som en øvelse i geometri. Først ble stjernen hengt opp den 6. januar, på Hellig tre kongers fest, siden kom den også til å prege hele advents- og juletiden. Først i begynnelsen av 1900-tallet ble Herrnhuter-stjerna et kommersielt produkt.

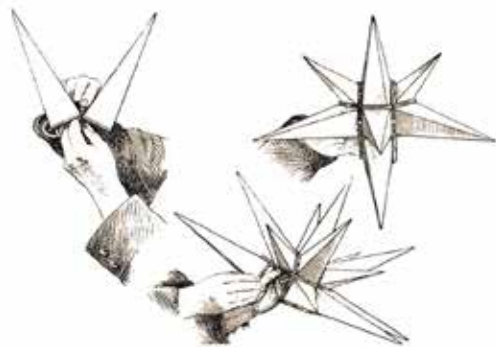
Herrnhuterne, gjerne bare kalt «brødremenigheten», kom som landflyktige böhmske protestanter fra dagens Tsjekkia i 1722. De ble forfulgt av jesuittene og fordrevet fra det som da ble romersk-katolske landområder.

Teologisk bygde de på læren til *De böhmske brødre*, tilhengere av Jan Hus' ideer som ble bannlyst på konsilet i Konstanz i 1411 og senere brent på bålet. Jan Hus (1369-1415) regnes som en av forløperne til Martin Luther (1483-1546).

De fikk tilhold i Sachsen i Tyskland på grev Ludwig Zinzendorfs gods og bygde der kolonien *Herrnhut* («Herrens beskyttelse»). Deres teologi var sterkt Jesus-sentrert med stor vekt på Guds nåde, og kom til å påvirke den fremvoksende pietismen.

I Norge fikk de innpass i tiden rundt 1730, særlig omkring Oslofjorden og også i vår region. Hans Nielsen Hauge (1771-1824), som ligger begravet ved Gamle Aker kirke, fant støtte nettopp i grupperinger tilhørende brødremenigheten, mange gikk inn i hans egen bevegelse, ble «Haugianere». I brødremenigheten og blant Haugianerne skulle også kvinner få en fremtredende plass og rolle.

Johannes Green (død 1771) var sokneprest i Aker og en av prestene som tilhørte herrnhuterne.

Historisk illustrasjon som viser hvordan man bretter Herrnhuterstjerne. – Fortsatt en øvelse i geometri?

Joleklokker over jorda

Joleklokker over jorda,
ring no høgt frå tårn og tind,
ring no ut dei sæle orda:
Fred frå Gud i alle sinn!
Klokker vidt om verda kime
mildt til alle hjarto ned.
I vår Frelsars fødselstime,
arme jord, ha jolefred!

Fader, send din fred til alle
dei som sit i sorg og sut,
ljose himmelklokker kalle
dei frå lidingsnatta ut!
Vis: På jorda alle stader
bur ei ætt av same blod,
kjøpt til born av same Fader,
sysken, eitt i hug og mod.

Send oss, Gud, din kjærleiks Ande,
gjer det mellom kristne greitt,
knyt i nåde syskenbandet,
samanbind oss rett til eitt!
Våre stridar må du jamna,
småleg kiv og ovunds ferd,
alle kristne sysken samna
til ein samlynd Herrens hær!

*Tekst: Anders Hovden
Norsk salmebok nr 76*

ÅPEN KIRKE

Selv om korona konkret betyr at vi nå ikke kan samles til gudstjeneste, forsøker vi å legge til rette for tilbud om åpen kirke. Hver torsdag fra 16.00-18.00 holdes Gamle Aker kirke åpen til stillhet, lystenning og bønn. På søndager, i gudstjenestetid og noe lenger, holdes kirken åpen 11.00-14.00. Hensikten er den

samme, å muliggjøre at mennesker kan søke helligstedet.

Gamle Aker kirke står i en særstilling i hele byen som byens eldste bygg. Mange søker kirken som helligsted, å koble seg av hverdagens travelhet, «ta tiden tilbake», et særlig sted for ettertanke og Guds nærvær, hit har mennesker kommet med gleder og sorger i snart 1000 år. For

Gamle Aker skiller seg ut fra alle andre kirker ved å være byens eldste bygg og kulturminne som fortsatt er i aktiv bruk. Når vi har åpen kirke gir det en mulighet for mennesker til å søke helligstedet på egne premisser, om det er for stillhet og bønn, eller det er av historisk eller kulturell interesse. Det er Knut Johannes Erstad som har tatt et særlig ansvar for å lede og koordinere arbeidet med åpen kirke på torsdager, mens staben holder åpen kirke søndag.

Vi trenger flere som vil ta ansvar for Gamle Aker og Lovisenberg kirker. Har du lyst og anledning til å bidra til å holde én av våre kirker åpne ta kontakt: post.sthans.oslo@kirken.no

KISTEORGEL ER PÅ PLASS!

Gamle Aker kirke har fått kisteorgel! Det var vår organist Yngve Sporild Breievnes idé, og som tok kontakt med menighetsrådet om å søke Sparebankstiftelsen Dnb om støtte til anskaffelse av et kisteorgel. Fra søknaden:

«Et kisteorgel er et kompakt pipeorgel hvor hele instrumentet med piper, vindlader, belg og elektrisk vifte, tangenter og spillemekanikk er plassert i en trekasse på størrelse med en stor kiste. Et kisteorgel kan ha både metallpiper og trepiper. Aller helst ønsker vi å benytte og støtte norsk håndverk gjennom denne anskaffelsen.»

Brevet fra Sparebankstiftelsen Dnb med tilsagn om støtte på omlag en halv million kroner kom i mai i år. Da ble det nedsatt en gruppe bestående av våre to organister, foruten Yngve også Ulf Nilsen, menighetskonsulent Jan Bye samt Geir Bråten og Steinar Bjørnsengen fra menighetsrådet.

Gruppen valgte å orientere seg bredt, følgende kirker ble besøkt og ulike kisteorgel ble prøvespilt:

- nederlandske Klop i Margareta
- tyske Schuke i Paulus
- norske Ryde og Berg i Oslo domkirke
- Ryde og Berg i Fagerborg kirke
- tyske Ahrend i Kongsberg kirke

Og konklusjonen? Jo, det ble norske Ryde og Berg, et norsk orgelbyggerfirma som leverer på aller høyeste nivå! Orgelet ble levert til første søndag i advent, og som Yngve skriver: «Det er nå bare det viktigste som gjenstår: å slipe diamanten for å få fram glansen. Dette kalles å intonere instrumentet. Ryde og Bergs dyktige intonatør kan lokke ganske forskjellige klangkvaliteter og forskjellig lydstyrke ut av hver stemme og av hver pipe i den enkelte stemmen. Her er det at instrumentet kan få en klanglig karakter som gjør at vi opplever at det står særlig godt til vår kjære Gamle Aker kirke og fyller oppgavene vi kan se for oss å bruke det til på en god måte.»

Under: Våre organister Yngve Sporild Breievne og Ulf Nilsen ved kisteorgellet i Gamle Aker kirke.

I HØST FIKK VI NY SOKNEPREST

Sokneprestens hovedoppgave er å ha et helhetlig pastoralt lederansvar for menigheten. Det er ikke hvert år et sokn får ny sokneprest. Tor Even Fougner har vært hos oss i nesten 7 år, vi retter en stor takk for den tjeneste han har lagt ned her hos oss som sokneprest i en omskiftelig tid. Soknet har vært gjennom store endringer, han ble ansatt til å lede arbeidet i det som het *Sentrum og St. Hanshaugen sokn*, ett av de da større sokn i Den norske kirke med Lovisenberg, Gamle Aker, Trefoldighet og Domkirken kirker. – Etter at Markus kirke var tatt ut av bruk og mesteparten av den gamle Markus menighet var lagt inn i det nye storsoknet. Tor Even sluttet hos oss sommeren 2020 og har nå blitt prost i Hamar bispedømme.

Alle som følger den kirkelige organiseringen i Oslo vet at organiseringsarbeidet er en pågående prosess. For noe tid tilbake ble storsoknet oppløst og *Oslo Domkirkes sokn* ble etablert med Domkirken og Trefoldighetskirken, samtidig som *St. Hans-*

haugen sokn ble etablert med Gamle Aker og Lovisenberg kirker. Tidlig høst 2020 fattet Oslo bispedømmeråd beslutning om at Roger Jensen er den nye soknepresten på St. Hanshaugen, etter en omfattende prosess. Roger kommer fra stillingen som daglig leder ved Pilegrimssenter Oslo og pilegrimsprest i Oslo bispedømme. – Pilegrimssenter Oslo er en del av den offentlige satsningen på pilegrim i Norge under Kulturdepartementet. Mesteparten av sitt yrkesaktive liv har Roger arbeidet som forsker på Universitetet i Oslo, hvor han har disputert på Martin Luthers teologi og har en omfattende produksjon i områdene kirkehistorie, etikk og dogmatikk. Som pilegrimsprest har han jobbet tett på mennesker og deres åndelige søken og lengsel. – Men Roger er nok mest kjent for menigheten gjennom å ha bodd i soknet i mer enn 25 år, drevet barne- og ungdomsarbeid og tidligere ledet menighetsrådet. Vi ser frem til en spennende tid med ny sokneprest!

Fra innsettelsesgudstjenesten 20. september. Domprost Anne-May Grasaas hilser vår nye sokneprest. Foto: Petter Kirkemo.

NY SATSNING PÅ BARN OG UNGE I LOVISENBERGOMRÅDET

Det historiske området Gamle Aker – Markus – Lovisenberg har tradisjonelt hatt ulike tilbud rettet mot barn og unge i menigheten. Stiftelsen diakonissehuset Lovisenberg har nå gitt midler til en ny stilling som vil medføre en styrkning av arbeidet. Stillingen skal primært konsentrere seg om barn og ungdom i Lovisenberg-området, det området hvor det bor

flest barn og ungdom i menigheten. Den 1. desember begynner Anette H. Johansson i stillingen, de første månedene i om-lag halv stilling, så til våren i full stilling.

Menighetsråd og stab arbeider med dette for å skape mer liv og aktivitet rettet mot barn og unge, særlig knyttet til Lovisenberg kirke. Første tiden vil gå med til å utrede og planlegge tilbud og aktiviteter, så vil gradvis nye tiltak finne form og retning. – Følg med!

ARBEID I RÅD OG UTVALG

Med opprettelsen av St. Hanshaugen sokn, Gamle Aker og Lovisenberg kirker, er det en rekke større prosesser som både menighetsråd har igangsatt og som biskop ber om innspill til. I tillegg skal det lokale arbeidet med gudstjenestereformen, såkalt *lokal grunnordning*, nå justeres. Ut over dette har menighetsrådet igangsatt rehabilitering av kirkesenteret i Akersbakken 30 og er i siste fase av å

vurdere fremtiden for det gamle menighetshuset i Geitmyrsveien 7d. Større prosesser pågår samtidig!

Strategiarbeid

Hva skal være satsningsområder i det nye soknet? Hvordan skal menighetens ressurser best brukes for å være folkekirke på St. Hanshaugen? Hvordan skal profilen se ut, hvordan skal den finne form og uttrykkes, og hvilke tiltak skal iverksettes?

Dette er den type spørsmål som menighetsråd og stab gjennom 2020 har satt seg fore å avklare. Gjennom strategisamlinger har man kommet sammen og søkt skape en felles forståelse for dagens situasjon, fastsette mål og ambisjoner, identifisere og prioritere tiltak og endelig lage handlingsplaner. Arbeidet vil strekke seg inn i det nye året og planlegges sluttført i mars-april.

Og det overordnede mål? – Jo: *Mer himmel på jord!*

Lokal forordning

Det er biskopen som fastsetter de såkalte forordnede gudstjenester, de gudstjenester som skal tilbys i soknet. Men når skal de gjennomføres, skal alle være søndag kl. 11.00, eller kan noe tenkes på kveldstid? Det har lenge vært tradisjon for en hverdagsmesse i Gamle Aker, skal denne være på torsdager og skal det i så fall gjennomføres hver torsdag? Skal fastegudstjenestene i Lovisenberg videreføres som i dag? Og dåpsgudstjenester, skal det arrangeres særlige dåpsgudstjenester på utvalgte lørdager som mulig-gjør at det enkelte søndagsgudstjenester ikke er dåp? Dette er den type spørsmål som det nå skal arbeides med og som vi håper skal avklares i løpet av våren. – Det er biskopen som her bestemmer etter innspill fra menighetsråd og sokneprest.

Lokal grunnordning

Gudstjenestereformen fra tidlig 2010-tall var en stor reform i Den norske kirke. Gudstjenesten skulle gi rom for mer involvering, stedegengjøring og fleksibilitet. Også i vår menighet har det vært ulike forsøk og gudstjenestene har gradvis funnet en form. Nå ber Kirkerådet menighetene tenke gjennom eventuelle justeringer av den ordning for guds-

tjeneste man har, av den såkalte lokale grunnordningen. Timeplanen er fastsatt og justert hovedgudstjeneste skal innføres 1. pinsedag, den 23. mai 2021.

I denne prosessen vil stab og råd arbeide tett sammen. Det skal også arrangeres menighetsmøte hvor alle i soknet skal kunne si sin mening. På grunn av korona-pandemien har biskopen gitt samtykke til at menighetsmøte kan gjennomføres elektronisk på den måten at forslag legges på menighetens hjemmeside og alle i soknet gis mulighet til å melde sine synspunkter tilbake.

Rehabilitering av kirkesenteret

Det er nå omlag 20 år siden menigheten kjøpte eiendommen Akersbakken 30. Da menigheten kjøpte den hadde den tjent som tjenestebolig for sokneprest i Markus kirke, Knut Sand Bakken med familie.

Etter kjøp valgte menigheten å rehabilitere og bygge ny kirkesal. Siden den gang er det ikke gjort vedlikeholdsarbeid ut-over det aller mest nødvendige, og skader og slitasje i bygget har gjennom lengre tid vært synlige. Det er også utfordringer med varme og kulde, mens varme sommerdager har gjort arbeidssituasjonen svært utfordrende har kalde vinterdager skapt svært høye strømregninger.

Høsten 2020 besluttet menighetsrådet å igangsette innvendig og utvendig rehabilitering av Akersbakken 30. Nå gjøres også et arbeid med lydisolering for å gi gode rammer for fortrolige samtaler og sjelesorg, og gjennom vinteren vil også nytt ventilasjonsapparat komme på plass. Når våren kommer vil den utvendige rehabiliteringen starte.

(Bilde over viser 3 eksempler på skader i nåværende bygg i Akersbakken 30.)

Veien videre for G7d

St. Hanshaugen sokn har i dag tre menighetshus: I Lovisenberg, i Akersbakken 30 hvor også menighetens kontorer er lokalisert, og endelig det gamle menighetshuset i Geitmyrsveien 7d. De siste 20 årene, etter at menigheten flyttet sine kontorer til Akersbakken 30, har menighetshuset i Geitmyrsveien vært leid ut til ulike kristelige organisasjoner.

Det gamle menighetshuset i Geitmyrsveien har på den ene side vært et viktig ressurs for menigheten gjennom inntekt fra utleie. På den annen side har bygningen gradvis forfalt, og vedlikeholdsetterlepet er betydelig. Førrige og sittende menighetsråd har samlet sett gjennom flere år utredet veien videre for bygningen, om den skal beholdes, istandsettes eller selges, helt eller delvis. Og dersom eiendommen selges, hvordan skal verdiene forvaltes, i verdipapirer, fond eller reinvesteres?

Sittende menighetsråd er nå i slutfasen med å vurdere veien videre for eiendommen i G7d, håpet er å ha en konklusjon klar innen nyttår.

BABYSANG

På grunn av nåværende smittesituasjon i Oslo kan vi ikke samles i kirkesenter men vi lar babysangen komme hjemme til deg. Se vår facebookside «St. Hanshaugen sokn» for informasjon om tidspunkt. Babysangen ledes av Marianne Jørgensen.

Velkommen til deg som vil delta hjemme-fra! Video vil ligge tilgjengelig på Facebook 24 timer.

For informasjon om gudstjenester og arrangement, meditasjoner og andakter du kan se hjemme på skjerm, se vår hjemmeside:

www.kirken.no/sthans/

***St. Hanshaugen sokn,
Akersbakken 30, 0172 Oslo
post.sthans.oslo@kirken.no
Org. Nr. 912 871 266***

Foto venstre: Fra 1. desember, sokneprest Roger og trosopplærer Kristian står for gratis utdeling av kaffe til forbigående på vei til barnehage og jobb, med ønske om en god adventstid!

Redaksjonen for nyhetsbrevet består av Kirsten T. Nilsen, Anders Smith og Roger Jensen.

Grafisk form og fotografi ved RJ om ikke annet er angitt.